

DE GLIMLACH VAN AURÉLIE

Nicolas Barreau

De glimlach van Aurélie

the house of books

Oorspronkelijke titel: *Das Lächeln der Frauen*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Thiele Verlag, München/Wenen 2010

© Nicolas Barreau, 2010

© Vertaling uit het Duits: Sylvia Wevers, 2015

© Nederlandse uitgave: The House of Books, Amsterdam 2015

Omslagontwerp: B'IJ Barbara, Amsterdam

© Omslagfoto: Carlo A / Getty Images

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 443 4846 0

ISBN 978 90 443 4847 7 (e-book)

NUR 340

www.thehouseofbooks.com

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

The House of Books is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Geluk is een rode mantel waarvan de voering gescheurd is.

Julian Barnes

1

Vorig jaar november redde een boek mijn leven. Ik weet het, dit klinkt erg onwaarschijnlijk. Sommigen vinden misschien dat ik overdrijf of melodramatisch doe als ik zoiets zeg. En toch was het precies zoals het klinkt.

Niet dat iemand een pistool op mijn hart richtte en dat de kogel op wonderbaarlijke wijze in de bladzijden van een dikke, in leer gebonden uitgave van Baudelaires gedichten was blijven steken, zoals je soms in films ziet. Zo'n opwindend leven leid ik niet.

Nee, dat domme hart van mij was al eerder verwond. Op een dag die leek op alle andere dagen.

Ik herinner het me nog heel goed. De laatste gasten in het restaurant – een groepje vrij luidruchtige Amerikanen, een stil Japans paar en een stel hevig discussiërende Fransen – waren zoals gewoonlijk lang blijven zitten, en de Amerikanen hadden na het *gâteau au chocolat* met veel 'aaahs' en 'ooohs' hun lippen afgelikt.

Nadat het dessert geserveerd was had Suzette me zoals altijd gevraagd of ik haar nog nodig had, en ze was er blij snel vandoor gegaan. En Jacquie had zoals altijd een pesthumeur gehad. Dit keer had hij zich opgewonden over de eetgewoonten van de toeristen en met zijn ogen gedraaid terwijl hij de leeg geveegde borden met veel lawaai in de vaatwasser zette.

'Ah, les Américains! Ze snappen niéts van de Franse cuisine, rien du tout! Eten altijd de decoratie op... waarom moet ik voor barba-

ren koken, ik heb zin om het bijltje erbij neer te gooien, ik word er stikchagrijnig van!’

Hij had zijn schort losgebonden en *bonne nuit* tegen me gebromd terwijl hij naar buiten liep, waarna hij op zijn oude fiets sprong en in de koude nacht verdween. Jacquie is een geweldige kok en ik ben erg op hem gesteld, ondanks zijn gemopper dat net zo opborrelt als een pan bouillabaisse. Hij was al kok in Temps des Cerises toen het kleine restaurant met de roodwit geblokte tafelkleedjes, dat iets afzijdig van de levendige Boulevard Saint-Germain in de Rue Princesse ligt, nog van mijn vader was. Mijn vader was dol op het chanson over de ‘tijd van de kersen’ die zo mooi is maar zo snel voorbij; het tegelijk optimistische en wat weemoedige lied over geliefden die elkaar vinden en weer verliezen. En hoewel de Franse linkse partij dit oude lied later tot onofficiële hymne had verkozen, als beeld voor de kentering en de vooruitgang, denk ik dat de ware reden waarom papa zijn restaurant zo noemde niet zozeer te maken had met het gedenken van de Parijse Commune, als wel met heel persoonlijke herinneringen.

Het is de plek waar ik ben opgegroeid, en als ik na schooltijd met mijn schriften in de keuken zat, omgeven door het gerammel van de potten en pannen en door duizend verleidelijke geuren, kon ik er zeker van zijn dat Jacquie altijd iets lekkers voor me had.

Jacquie, die eigenlijk Jacques Auguste Berton heet, komt uit Normandië, waar je tot aan de horizon kunt kijken, de lucht naar zout smaakt en waar boven de eindeloze zee de wind en de wolken hun rusteloze spel spelen, waar niets het uitzicht belemmert. Elke dag verklaart hij minstens een paar keer dat hij ervan houdt om ver te kijken, *vér!* Soms wordt Parijs hem te benauwd en te lawaaiig en dan verlangt hij terug naar de kust.

‘Wie kan zich ooit thuis voelen tussen de Parijse uitlaatgassen als hij de geur van de Côte Fleurie in zijn neus heeft, kan iemand mij dat vertellen?’

Hij zwaait met het vleesmes en kijkt me met zijn grote bruine ogen verwijtend aan, waarna hij met een ongeduldige beweging zijn donkere haar van zijn voorhoofd veegt, waar steeds meer – ik zie het met een bepaalde ontroering – zilveren haren tussen zitten.

Voor mijn gevoel is het nog maar een paar jaar geleden dat deze forse man met zijn grote handen een veertienjarig meisje met lange donkerblonde vlechten liet zien hoe je de perfecte crème brûlée bereidt. Het was het eerste gerecht waarmee ik indruk maakte op mijn vriendinnen.

Jacquie is natuurlijk niet zomaar een kok. Als jongeman heeft hij in de beroemde Ferme Saint-Siméon gewerkt, in Honfleur, de kleine stad aan de Atlantische kust waar het licht zo bijzonder is; het toevluchtsoord van schilders en kunstenaars. ‘Dat had wel wat meer stijl, mijn lieve Aurélie.’

Maar ook al loopt hij nog zo te schelden, ik lach in mezelf, want ik weet dat hij me nooit in de steek zal laten. En dat was ook zo afgelopen november, toen de hemel boven Parijs zo wit was als melk en de mensen zich met dikke wollen sjaals om door de straten haastten. Een november die veel kouder was dan alle andere novembermaanden die ik in Parijs had meegemaakt. Of leek dat maar zo?

Een paar weken eerder was mijn vader overleden. Gewoon zomaar, zonder waarschuwing vooraf, had zijn hart op een dag besloten niet meer te kloppen. Jacquie vond hem toen hij ’s middags het restaurant binnen kwam.

Papa lag vredig op de vloer, omringd door verse groenten, lamsbouten, jakobsschelpen en kruiden die hij ’s ochtends op de markt had gekocht.

Hij liet mij zijn restaurant na, het recept voor zijn beroemde *menu d’amour* waarmee hij jaren geleden de liefde van mijn moeder gewonnen zou hebben (zij stierf toen ik nog heel klein was en dus zal ik nooit weten of het inderdaad zo gegaan is), en enkele intelligente

uitspraken over het leven. Hij was achtenzestig, en dat vond ik veel te jong. Maar mensen van wie je houdt sterven altijd te vroeg, nietwaar, hoe oud ze ook worden.

‘De jaren betekenen niets. Alleen wat bij de mensen vanbinnen gebeurt telt,’ zei mijn vader een keer toen hij rozen legde op het graf van mijn moeder.

En toen ik in de herfst een beetje moedeloos maar vastberaden in zijn voetsporen trad, drong plotseling het besef ten volle tot mij door dat ik nu tamelijk alleen was op de wereld.

Godzijdank had ik Claude. Hij werkte als decorontwerper in een theater, en het enorme bureau dat in zijn kleine atelierwoning in het Quartier de la Bastille onder het raam stond, lag helemaal vol met tekeningen en kleine modellen van karton. Als hij een grote opdracht had trok hij zich soms een paar dagen terug. ‘Ik ben er volgende week niet,’ zie hij dan en in het begin moest ik eraan wennen dat hij inderdaad de telefoon niet opnam en de deur niet opendeed hoewel ik als een gek bleef aanbellen. Een tijdje later dook hij ineens weer op alsof er niets aan de hand was. Hij verscheen als een regenboog aan de hemel, ongrijpbaar en wonderschoon, kuste me overmoedig op de mond, noemde me ‘mijn kleintje’ en de zon speelde verstoppertje in zijn goudblonde lokken.

Dan nam hij mij bij de hand, trok me met zich mee en presenteerde me met flonkerende ogen zijn ontwerpen.

Je mocht niets zeggen.

Toen ik Claude pas een paar maanden kende, had ik een keer de fout begaan onbevagen mijn mening te zeggen, en had met mijn hoofd scheef hardop nagedacht over wat er nog verbeterd kon worden. Claude had me sprakeloos aangestaard, zijn waterblauwe ogen leken bijna over te lopen en met één heftige handbeweging had hij zijn bureau leeg geveegd. Verf, stiften, blaadjes, glazen, penselen en stukjes karton dwarrelden door de lucht als confetti en het fijne,

zorgvuldig uitgewerkte podiummodel voor Shakespeares *Midzomernachtdroom* brak in duizend stukken.

Voortaan hield ik mijn kritische opmerkingen voor me.

Claude was zeer impulsief, zeer wisselvallig in zijn stemmingen, zeer teder en zeer bijzonder. Alles aan hem was ‘zeer’, een evenwichtige middelmaat leek bij hem onmogelijk.

We waren destijds ongeveer twee jaar samen en het zou niet in me opgekomen zijn om aan mijn relatie met deze gecompliceerde en eigenzinnige man te twifelen. Als je goed kijkt heeft ieder van ons immers zo zijn gecompliceerdheden, gevoeligheden en grillen. Er zijn dingen die we doen, of dingen die we nooit zouden doen, of alleen onder zeer bijzondere omstandigheden. Dingen waar anderen om lachen, het hoofd schudden, zich verbazen.

Vreemde dingen, die alleen bij ons horen.

Zo verzamel ik gedachten. In mijn slaapkamer hangt een muur vol met gekleurde briefjes met gedachten die ik vastgehouden heb omdat ze zo vluchtig zijn dat ik bang ben dat ik ze anders verlies. Gedachten over afgeluisterde gesprekken in het café, over rituelen en waarom die zo belangrijk zijn, gedachten over zoenen in het park bij nacht, over het hart en over hotelkamers, handen, tuinbanken, foto's, over geheimen en wanneer je die prijsgeeft, over het licht in de bomen en over de tijd als die stilstaat.

Mijn kleine notities kleven aan het lichte behang als tropische vlinders, gevangen momenten die geen doel dienen behalve in mijn buurt te blijven, en als ik de balkondeur open en er een klein tochtje door de kamer strijkt trillen ze een beetje alsof ze weg willen vliegen.

‘Wat is dát?!’ Claude had ongelovig zijn wenkbrauwen opgetrokken toen hij mijn vlinderverzameling voor het eerst zag. Hij was voor de muur blijven staan en had geïnteresseerd een paar notities gelezen. ‘Wil je soms een boek schrijven?’

Ik werd rood en schudde mijn hoofd.

‘In hemelsnaam, nee! Ik doe dat...’ Ik moest zelf even nadenken maar vond niet echt een overtuigende verklaring. ‘Weet je, ik doe het zomaar. Zonder reden. Net zoals andere mensen foto’s maken.’

‘Zou het kunnen dat je een beetje zonderling bent, *ma petite*?’ had Claude gevraagd, en hij schoof zijn hand onder mijn rok. ‘Maar dat geeft niks, helemaal niks, ik ben immers ook een beetje gek...’ hij streek met zijn lippen over mijn hals en ik kreeg het helemaal warm, ‘... op jou.’

Een paar minuten later lagen we op het bed, mijn haar raakte heerlijk in de war, de zon scheen door de half dichtgetrokken gordijnen en schilderde bewegende cirkels op de houten vloer, en ik had nog een briefje op de muur kunnen plakken: OVER DE LIEFDE IN DE NAMIDDAG. Maar ik deed het niet.

Claude had trek en ik maakte omeletten voor ons en hij zei dat een meisje die zulke omeletten kon maken, zich elke gril mocht veroorloven. Dus hier nog iets:

Als ik ongelukkig of onrustig ben, ga ik altijd bloemen kopen. Natuurlijk houd ik ook van bloemen als ik gelukkig ben, maar op dagen dat alles misgaat zijn bloemen voor mij als het begin van een nieuwe orde, iets wat altijd volmaakt is, wat er ook gebeurt.

Ik zet een paar blauwe klokjes in een vaas en het gaat beter met me. Ik plant bloemen op mijn oude stenen balkon boven de binnenplaats en heb meteen het bevredigende gevoel dat ik iets nuttigs doe. Ik kan er helemaal in opgaan als ik de planten uit het krantenpapier haal, ze voorzichtig uit de plastic potjes losmaak en in de potten zet. Als ik met mijn vingers in de vochtige aarde woel wordt alles heel eenvoudig en zet ik tegenover mijn verdriet ware cascades van rozen, hortensia’s en blauwewegen.

Ik houd niet van veranderingen in mijn leven. Ik neem altijd dezelfde weg naar mijn werk en in de Tuilerieën ga ik altijd op hetzelfde bankje zitten dat ik stiekem beschouw als mijn bankje.

En ik zal me nooit in het donker op een trap omdraaien, omdat ik het onbestemde gevoel heb dat er achter mij iets loert dat mij pakt zodra ik achteromkijk.

Dat met die trap heb ik trouwens nooit aan iemand verteld, zelfs niet aan Claude. Ik denk dat hij mij toen ook niet alles verteld heeft.

Overdag gingen we ieder onze eigen weg. Wat Claude 's avonds deed als ik in het restaurant werkte, wist ik niet altijd precies. Misschien wilde ik het ook niet weten. Maar 's nachts, wanneer de eenzaamheid over Parijs neerdaalde, als de laatste bars sloten en een paar nachtzwerfers rillend de straat opgingen, lag ik in zijn armen en voelde ik me veilig.

Toen ik die avond de lichten in het restaurant uitdeed en met een doos vol frambozenmakarons op weg naar huis ging kon ik nog niet vermoeden dat mijn flat net zo leeg zou zijn als mijn restaurant. Het was, zoals gezegd, een dag als alle andere.

Behalve dan dat Claude met drie zinnen afscheid genomen had van mijn leven.

De volgende ochtend wist ik bij het ontwaken meteen dat er iets niet in orde was. Helaas behoor ik niet tot de mensen die direct klaarwakker zijn, en daarom was het in eerste instantie ook meer een vaag onbehaaglijk gevoel dan deze ene concrete gedachte die langzaam tot me doordrong. Ik lag in de zachte, naar lavendel geurende kussens, van buiten drongen gedempt de geluiden van de binnenplaats binnen. Een huilend kind, de sussende stem van een moeder, zware voetstappen die zich langzaam verwijderden, de poort van de binnenplaats die piepend in het slot viel. Ik knipperde met mijn ogen en draaide me om. Half slapend strekte ik mijn hand uit en tastte naar iemand die er niet meer was.

‘Claude?’ mompelde ik.

En toen drong de gedachte helemaal door. Claude had mij verlaten!

Wat gisteren nog zo vreemd onwerkelijk leek en na een paar glazen rode wijn zo irreëel werd dat ik het gedroomd had kunnen hebben, werd met het aanbreken van deze grauwe novemberochtend onherroepelijk. Roerloos lag ik daar, en ik luisterde, maar de flat bleef stil. Vanuit de keuken kwam geen geluid. Er rammelde niemand met de grote donkerblauwe koppen, zachtjes vloekend omdat de melk was overgekookt. Geen koffiegur die de vermoeidheid verdreef. Geen zacht gesnor van een elektrisch scheerapparaat. Geen woord.

Ik draaide mijn hoofd om en keek naar de balkondeur, de dunne, witte gordijnen waren niet dichtgetrokken en een koude ochtend perste zich tegen het raam. Ik trok de deken steviger om me heen en moest denken aan hoe ik gisteren met mijn makarons nietsvermoedend het lege, donkere appartement was binnengegaan.

Alleen het licht in de keuken brandde en ik had een moment lang niet-begrijpend naar het eenzame stilleven gestaard dat zich in de schijn van de zwarte metalen hanglamp aan mijn oog vertoonde.

Een handgeschreven brief die open op de oude keukentafel lag, daar bovenop de pot abrikozenjam waarmee Claude 's ochtends zijn croissant had besmeerd. Een schaal met fruit. Een kaars, tot de helft opgebrand. Twee stoffen servetten die nonchalant opgerold waren en in zilveren servetringen staken.

Claude schreef mij nooit, niet eens een kattebelletje. Hij had een manische relatie met zijn mobiele telefoon en als zijn plannen veranderden, belde hij me of liet hij een bericht achter in mijn mailbox.

'Claude?' riep ik. Ergens hoopte ik nog op een antwoord, maar

tegelijk werd ik gegrepen door de angst. Ik liet mijn armen vallen, de makarons gleden uit het doosje en vielen in slow motion op de grond. Ik werd een beetje duizelig. Ik ging op een van de vier houten stoelen zitten en trok het blad heel voorzichtig naar me toe, alsof dat iets had kunnen veranderen.

Steeds opnieuw las ik de paar woorden die Claude in zijn grote, rechte handschrift op het papier had geschreven, en uiteindelijk dacht ik zijn ruwe stem te horen, heel dicht bij mijn oor, als een gefluister in de nacht:

Aurélie,

Ik heb de vrouw van mijn leven leren kennen. Het spijt me dat het uitgerekend nu gebeurd is, maar vroeg of laat zou het toch gebeurd zijn.

Pas goed op jezelf,

Claude

Eerst was ik roerloos blijven zitten. Alleen mijn hart ging als een razende tekeer. Dus zo voelde het als de grond onder je voeten werd weggeslagen. 's Ochtends had Claude nog in de gang afscheid van me genomen met een kus die voor mijn gevoel heel teder was. Ik wist niet dat het een kus was die mij verraadde. Een leugen! Wat laaghartig om er op zo'n manier stilletjes vandoor te gaan!

In een opwelling van machteloze woede verfrommelde ik het papier en smet het in een hoek. Seconden later hurkte ik luid snikkend om de prop te pakken en streek het papier weer glad. Ik dronk een glas wijn en daarna nog een. Ik pakte mijn telefoon uit mijn tas en belde Claude telkens weer op. Ik liet wanhopige smeekbedes en woeste scheldwoorden achter. Ik ijsbeerde door de flat, nam telkens een slok om me moed in te drinken en schreeuwde in mijn telefoon dat hij me onmiddellijk moest terugbellen. Ik geloof dat ik het on-

geveer vijftig keer heb geprobeerd voordat ik versuft begon te beseffen – zoals dat kan gaan als je alcohol drinkt – dat mijn pogingen vergeefs waren. Claude was al mijlenver weg en mijn woorden konden hem niet meer bereiken.

Ik had hoofdpijn. Ik stond op en liep in mijn korte nachthemd – wat eigenlijk het veel te grote blauwwit gestreepte bovendeel van Claudes pyjama was dat ik 's nachts op de een of andere manier nog aangetrokken had – als een zombie door de flat.

De deur van de badkamer stond open. Ik liet mijn blik er doorheen dwalen om zekerheid te krijgen. Het scheerapparaat was verdwenen, evenals de tandenborstel en de Aramis-aftershave.

In de huiskamer was de wijnrode kasjmieren deken verdwenen die ik Claude voor zijn verjaardag had gegeven en over de stoel hing niet zoals gewoonlijk zijn achteloos neergesmeten donkere trui. De regenjas aan de kapstok links naast de voordeur was weg. Ik rukte de kledingkast open die in de gang stond. Een paar lege kleeerhangers sloegen zacht rammelend tegen elkaar. Ik haalde diep adem. Alles was weggehaald. Zelfs de sokken in het onderste laatje was Claude niet vergeten. Hij moest zijn vertrek zeer zorgvuldig gepland hebben en ik vroeg me af hoe het mogelijk was dat ik er niets van gemerkt had, niets. Van dat hij van plan was te vertrekken. Van dat hij verliefd was geworden. Van dat hij al een andere vrouw kuste terwijl hij mij kuste.

De hoge, goudomrande spiegel die in de gang boven de ladekast hing, weerspiegelde mijn witte, behuilde gezicht als een bleke maan die omringd was door bevende, donkerblonde krullen. Mijn lange haar met in het midden een scheiding zat in de war als na een wilde liefdesnacht, alleen waren er geen heftige omhelzingen en gefluisterde beloftes geweest. 'Je hebt het haar van een sprookjesprinses,' had Claude gezegd. 'Jij bent mijn Titania.'

Ik lachte bitter, ging heel dicht bij de spiegel staan en bekeek me-

zelf met de onverbiddelijke blik van een wanhopige. In mijn toestand en met diepe schaduwen onder mijn ogen deed ik eerder denken aan La Folle van Chaillot, vond ik. Rechts boven mij stak in de lijst van de spiegel de foto van Claude en mij waar ik zo dol op was. Hij was genomen op een luie zomeravond toen wij over de Pont des Arts slenterden. Een lijvige Afrikaan die op de brug zijn tassen voor de verkoop had uitgespreid heeft hem gemaakt. Ik herinner me nog dat hij ongelofelijk grote handen had – tussen zijn vingers leek mijn kleine fototoestel net poppenspeelgoed – en dat het een poos duurde voor hij eindelijk op de ontspanner drukte.

We lachen allebei op de foto, onze hoofden dicht tegen elkaar aan gevlijd, voor een diepblauwe hemel die het silhouet van Parijs teder omhult.

Liegen foto's of vertellen ze de waarheid? Als je verdrietig bent word je filosofisch.

Ik pakte de foto, legde hem op het donkere hout en steunde met beide handen op het kastje. '*Que ça dure!*' had de zwarte man uit Afrika ons met diepe stem en een rollende 'r' lachend nageroepen. '*Que ça dure!*' Moge het zo blijven!

Ik merkte dat mijn ogen zich opnieuw met tranen vulden. Ze liepen langs mijn wangen en spatten als dikke regendruppels op Claude en mij en op onze glimlach en op die hele Parijs-voor-verliefde-stelletjes-nonsens tot alles vervaagde en onherkenbaar werd.

Ik trok een lade open en stopte de foto tussen de sjaals en de handschoenen. 'Zo,' zei ik. En nog eens: 'Zo.'

Ik duwde het laatje dicht en bedacht hoe eenvoudig het toch was om uit iemands leven te verdwijnen. Voor Claude was een paar uur genoeg geweest. En het zag ernaar uit dat het gestreepte hemd van een herenpyjama, dat waarschijnlijk per ongeluk onder mijn hoofdkussen lag en vergeten was, het enige was wat ik van hem overhield.

Geluk en ongeluk liggen vaak zeer dicht bij elkaar. Anders geformuleerd zou je ook kunnen zeggen dat het geluk soms zeldzame omwegen bewandelt.

Als Claude mij toen niet had verlaten, had ik die sombere, koude maandag in november waarschijnlijk afgesproken met Bernadette. Ik zou niet als de eenzaamste mens van de wereld door Parijs hebben gedwaald, ik zou niet bij het aanbreken van de schemering een hele poos op de Pont Louis-Philippe hebben gestaan en overweldigd door zelfmedelijden naar het water hebben gestaard. Ik zou niet vanwege die bezorgde jonge agent het boekwinkeltje op het Île Saint-Louis in gevlucht zijn en nooit het boek hebben gevonden dat mijn leven in zo'n prachtig avontuur zou veranderen. Maar laat ik niet op de zaken vooruitlopen.

In ieder geval was het heel attent van Claude om mij op een zondag te verlaten. 's Maandags is Temps des Cerises namelijk gesloten. Het is mijn vrije dag en op die dag doe ik altijd iets leuks. Ik ga naar een tentoonstelling. Ik breng uren door in de Bon Marché, mijn favoriete warenhuis. Of ik spreek af met Bernadette.

Bernadette is mijn beste vriendin. We hebben elkaar acht jaar geleden tijdens een treinreis leren kennen, toen haar dochtertje Marie struikelend op mij afliep en met een zwierige boog een beker chocolademelk over mijn gebreide crèmekleurige jurk leeggoot. De vlekken zijn er nooit helemaal uitgegaan, maar aan het einde van deze onderhoudende rit van Avignon naar Parijs en na de gezamenlijke en niet zeer succesvolle poging om in een schommelend treintoilet mijn jurk met water en papieren zakdoekjes te reinigen, waren we al bijna vriendinnen.

Bernadette is alles wat ik niet ben. Ze raakt niet zo gauw van haar stuk, heeft altijd een goed humeur en is superhandig. Met opmerkelijke kalmte neemt ze de dingen zoals ze komen en probeert ze er het beste van te maken. Zij is iemand die iets wat ik soms vreselijk

ingewikkeld vind met een paar zinnen rechtzet en het heel simpel maakt.

‘Mijn hemel, Aurélie,’ zegt ze dan en kijkt me geamuseerd aan met haar donkerblauwe ogen. ‘Wat loop je nou toch weer te tobben! Het is toch allemaal heel eenvoudig...’

Bernadette woont op het Île Saint-Louis en is lerares aan de *École primaire*, maar ze had net zo goed coach voor gecompliceerd denkende mensen kunnen zijn.

Als ik naar haar serene, mooie gezicht kijk, denk ik vaak dat zij een van de weinige vrouwen is bij wie het echt staat om het haar in een eenvoudige knot te dragen. En als ze haar blonde, schouderlange haar los draagt kijken de mannen haar na.

Ze heeft een luide, aanstekelijke lach. En ze zegt altijd wat ze denkt.

Dat was ook de reden waarom ik haar die maandagmorgen niet wilde zien. Bernadette kon Claude van begin af aan niet uitstaan.

‘Dat is een freak,’ had ze gezegd nadat ik Claude bij een glas wijn aan haar had voorgesteld. ‘Dat soort types ken ik. Egocentrisch, kijkt iemand niet recht in de ogen.’

‘Nou, mij kijkt hij wel in de ogen,’ antwoordde ik lachend.

‘Met zo’n vent word jij niet gelukkig,’ hield ze vol.

Ik vond dat toen wat voorbarig, maar nu ik koffiepoeder in mijn glazen kan lepelde en kokend water opgoot, moest ik toegeven dat Bernadette gelijk had gehad.

Ik stuurde haar een sms en zei onze lunch om een vage reden af. Daarna dronk ik mijn koffie op, trok mijn jas en handschoenen aan, deed een sjaal om en stapte naar buiten, de koude Parijse ochtend in.

Soms ga je op weg om ergens aan te komen. En soms vertrek je gewoon om te lopen en te lopen en steeds verder te lopen, tot

de mist optrekt, de wanhoop gaat liggen of je een gedachte hebt afgemaakt.

Die ochtend had ik geen doel, mijn hoofd was vreemd leeg en mijn hart zo zwaar dat ik het gewicht ervan voelde en onwillekeurig mijn hand tegen mijn ruwe jas drukte. Er waren nog niet veel mensen op straat en de hakken van mijn laarzen klakten verloren op het oude plaveisel toen ik op het stenen poortgewelf af liep dat de Rue de l'Ancienne Comédie met de Boulevard Saint-Germain verbindt. Ik was zo blij toen ik vier jaar geleden in deze straat een flatje gevonden had. Ik houd van dit levendige wijkje met zijn wirwar van straatjes en steegjes, groente-, oester- en bloemenkraampjes, cafés en winkels, dat zich achter de grote boulevards uitstrekt tot aan de oever van de Seine. Ik woon op de derde verdieping van een oud huis met uitgesleten stenen trappen en zonder lift, en als ik uit het raam kijk, kan ik aan de overkant het beroemde Procope zien, het restaurant dat daar al eeuwen staat en het eerste koffiehuis van Parijs geweest schijnt te zijn. Het was een ontmoetingsplaats voor schrijvers en filosofen. Voltaire, Rousseau, Balzac, Hugo en Anatole France. Grote namen, wier spirituele gezelschap de meeste gasten die daar onder reusachtige kroonluchters op rode lederen banken zitten te eten met een aangename eerbied vervullen.

‘Jij hebt echt geluk,’ had Bernadette gezegd toen ik haar mijn nieuwe huis liet zien en we om het te vieren ’s avonds in Procope een werkelijk verrukkelijke *coq au vin* aten. ‘Als je bedenkt wie hier allemaal gezeten hebben... en jij woont er maar een paar passen vandaan... fantastisch!’

Ze keek enthousiast om zich heen terwijl ik een stuk in wijn gedrenkte kip op mijn vork prikte, er in gedachten verzonken naar staarde en me even afvroeg of ik misschien een cultuurbarbaar was.

Eerlijk gezegd moet ik toegeven dat de gedachte dat je in Pro-

cope ooit het eerste ijsje van Parijs kon eten me meer boeide dan baardige mannen die hun intelligente gedachten aan het papier toevertrouwd, maar dat had mijn vriendin misschien niet begrepen.

Bernadettes appartement staat vol boeken. Ze staan in metershoge boekenkasten, op planken boven de deurposten, ze liggen op de eettafel, op het bureau, op de salontafel en het nachtkastje, en zelfs in de badkamer heb ik tot mijn verbazing op een klein tafeltje naast het toilet een paar boeken gevonden.

‘Ik kan me geen leven zonder boeken voorstellen,’ heeft Bernadette ooit gezegd, en ik knikte een beetje beschaamd.

In principe lees ik ook. Maar meestal komt er iets tussen. En als ik de keuze heb, maak ik uiteindelijk toch liever een lange wandeling of bak ik een abrikozentaart, en de heerlijke geur van de mengeling van bloem, boter, vanille, eieren, vruchten en slagroom die dan door het huis trekt geeft mijn fantasie vleugels en doet me dromen.

Waarschijnlijk komt dat door het met een pollepel en twee rozen versierde metalen bord dat nog steeds in de keuken van Temps des Cerises hangt.

Toen ik op de basisschool leerde lezen en de letters zich langzaam samenvoegden tot een groter, zinvol geheel, stond ik er in mijn donkerblauwe schooluniform voor en spelde ik de woorden die erop stonden:

‘Strikt genomen heeft slechts één soort boeken het geluk van de mensheid vergroot: kookboeken.’

Het was een citaat van Joseph Conrad, en ik weet nog dat ik een hele tijd aannam dat deze man vanzelfsprekend een beroemde Duitse kok moest zijn. Ik was heel verbaasd toen ik later bij toeval op zijn roman *Hart der duisternis* stuitte, die ik uit oude verbondenheid zelfs kocht maar vervolgens toch niet las.

In ieder geval klonk de titel net zo duister als mijn stemming die dag. Misschien was nu wel het juiste moment aangebroken om het boek tevoorschijn te halen, dacht ik bitter. Maar ik lees geen boeken als ik ongelukkig ben; ik plant bloemen.

Dat dacht ik tenminste op dat moment, niet wetend dat ik diezelfde nacht nog gretig en gehaast de bladzijden van een roman zou omslaan die mij als het ware in de schoot geworpen was. Toeval? Tot op de dag van vandaag geloof ik niet dat het toeval was.

Ik groette Philippe, een van de kelners van Procope die vriendelijk door de ruit naar me zwaaide, liep zonder er acht op te slaan langs de fonkelende etalages van de kleine sieradenwinkel Harem en kwam uit op de Boulevard Saint-Germain. Het was gaan regenen, de auto's die mij passeerden spatten water op. Ik trok mijn sjaal steviger om me heen terwijl ik onverstoorbaar langs de boulevard liep.

Waarom moeten verschrikkelijke of deprimerende dingen altijd in november gebeuren? November was voor mij beslist de slechtste tijd om ongelukkig te zijn. De keuze aan bloemen die je kon planten was beperkt.

Ik stootte met mijn voet tegen een leeg colablikje dat rinkelend over de stoep rolde en ten slotte in de goot bleef liggen.

Un caillou bien rond qui coule, l'instant d'après il est coulé... Het was als in dit ongelofelijk droevige lied van Anne Sylvestre, 'La chanson de toute seule', dat lied over kiezelsteentjes die eerst rollen en een ogenblik later in de Seine ondergaan. Iedereen had mij verlaten. Papa was dood, Claude was verdwenen en ik was nog nooit in mijn leven zo eenzaam geweest. Toen ging mijn mobiel over.

'Hallo?' zei ik en ik verslikte me haast. Ik voelde de adrenaline door mijn lijf gieren bij de gedachte dat het Claude kon zijn.

'Wat is er aan de hand, schat?' Zoals altijd kwam Bernadette meteen ter zake.

Een taxichauffeur remde met piepende banden naast mij en toeterde als een gek omdat een fietser geen voorrang verleend had. Het klonk onheilspellend.

‘Mijn God, wat is dát?’ riep Bernadette door de telefoon voordat ik iets kon zeggen. ‘Alles oké? Waar ben je?’

‘Ergens op de Boulevard Saint-Germain,’ antwoordde ik zielig en ging onder de luifel van een winkel staan waar in de etalage bonte paraplu’s uitgestald waren met een eendenkop als knop. De regen drupte uit mijn natte haar en ik werd overspoeld door een golf zelf-medelijden.

‘Ergens op de Boulevard Saint-Germain? Wat in hemelsnaam doe jij ergens op de Boulevard Saint-Germain? Je schreef toch dat er iets was tussengekomen!’

‘Claude is weg,’ zei ik snuffend in mijn telefoon.

‘Hoe bedoel je... weg?’ Zoals altijd wanneer het om Claude ging klonk Bernadettes stem meteen een tikje onverdraagzamer. ‘Is die idioot er weer eens vandoor zonder iets van zich te laten horen?’

Dom genoeg had ik Bernadette verteld over Claudes escapistische neigingen, en ze had het helemaal niet grappig gevonden.

‘Voor altijd weg,’ zei ik luid snikkend. ‘Hij heeft me verlaten. Ik ben zo ongelukkig.’

‘O, jee, hemeltje,’ zei Bernadette en haar stem was als een omhelzing. ‘Ach, lieverd. Mijn arme, arme Aurélie. Wat is er gebeurd?’

‘Hij... heeft... een... ander...’ snikte ik. ‘Gisteren toen ik thuis kwam waren al zijn spullen weg en er lag een briefje... een briefje...’

‘Heeft hij het je niet eens persóónlijk gezegd? Wat een klootzak!’ Bernadette onderbrak me en haalde kwaad adem. ‘Ik heb je altijd gezegd dat Claude een eikel is. Telkens weer! Een briefje! Schandalig, dat is echt schandalig!’

‘Alsjeblieft, Bernadette...’

‘Wat? Verdedig je die idioot ook nog?’

Ik schudde stilletjes mijn hoofd.

‘Nou moet je eens goed luisteren, schat,’ zei Bernadette, en ik kneep mijn ogen dicht. Als Bernadette haar zinnen inleidde met ‘nou moet je eens goed luisteren’ begon ze meestal haar principiële meningen te verkondigen die vaak wel klopten maar die je niet altijd kon verdragen. ‘Vergeet die eikel zo snel mogelijk! Natuurlijk is het nu erg...’

‘Heel erg,’ snikte ik.

‘Oké, héél erg. Maar deze vent was echt verschrikkelijk en diep vanbinnen weet je dat ook. Probeer nu te kalmeren. Alles komt goed en ik beloof je met mijn hand op mijn hart dat je heel gauw een heel aardige man zult leren kennen, een man die écht aardig is en die zo’n fantastische vrouw als jij weet te waarderen.’

‘Ach, Bernadette,’ zuchtte ik. Bernadette had makkelijk praten. Zij was getrouwd met een man die echt aardig was en die lankmoedig haar waarheidsfanatisme verdroeg.

‘Luister,’ zei ze weer. ‘Je neemt onmiddellijk een taxi en rijdt naar huis en zodra ik hier alles af heb kom ik naar je toe. Het is allemaal echt niet zo erg. Geen reden om dramatisch te doen.’

Ik slikte. Natuurlijk was het aardig van Bernadette dat ze naar me toe wilde komen en me wilde troosten. Maar ik had het vervelende gevoel dat haar opvatting van troost anders was dan die van mij. Ik wist niet of ik zin had om de hele avond aan te moeten horen waarom Claude de vreselijkste kerel aller tijden was. Tenslotte waren hij en ik gisteren nog een stel, en een beetje meer medeleven had ik wel fijn gevonden.

En toen ging de goede Bernadette te ver.

‘Ik zal je eens wat zeggen, Aurélie,’ zei ze met haar lerarenstemmetje dat geen tegenspraak duldde. ‘Ik ben blij, ja, heel blij zelfs, dat Claude je verlaten heeft. Dat is een groot geluk, als je het mij

vraagt! Jij had het niet voor elkaar gekregen om hem te verlaten. Ik weet dat je het niet graag wilt horen, maar ik zeg het toch: dat deze eikel eindelijk uit jouw leven verdwenen is, is voor mij een reden om te feesten.'

'Fijn voor je,' antwoordde ik scherper dan mijn bedoeling was, en ik voelde dat het besef dat mijn vriendin niet helemaal ongelijk had langzaam tot me doordrong en dat maakte me plotseling vreselijk kwaad.

'Weet je wat, Bernadette? Als jij nou alvast gaat feesten, dan laat je mij gewoon nog een paar dagen verdrietig zijn, voor zover je dat in je euforie kunt opbrengen, oké? Laat me gewoon met rust!'

Ik verbrak de verbinding, haalde diep adem en zette mijn mo-bieltje helemaal uit.

Nou, leuk, nu had ik ook nog eens ruzie met Bernadette. Voor de luifel stroomde de regen op de straatstenen en ik dook huiverend in een hoek. Ik vroeg me af of het inderdaad beter was om naar huis te gaan. Maar het idee om terug te keren in een lege flat boezemde me angst in. Ik had zelfs geen kat die op mij wachtte en zich spinnend tegen mij aan vlijde als ik mijn vingers door haar vacht liet glijden. 'Kijk eens, Claude, zijn ze niet schattig?' had ik uitgeroepen toen madame Clément, mijn buurvrouw, ons destijds haar babytjgerkatjes liet zien die met kleine onbeholpen bewegingen in hun mandje over elkaar heen kropen.

Maar Claude was allergisch voor kattenharen en hield ook niet van dieren.

'Ik houd niet van dieren. Alleen van vissen,' had hij gezegd toen we elkaar pas een paar weken kenden. En eigenlijk had ik het toen al moeten weten. De kans om gelukkig te worden met iemand die alleen van vissen houdt, was voor mij, Aurélie Bredin, zeer klein.

Vastberaden duwde ik de deur van de kleine parapluwinkel open en kocht een hemelsblauw exemplaar met witte stippen en een hand-

vat in de vorm van een eendenkop die de kleur had van een karamelsnoepje.

Het werd de langste wandeling van mijn leven. Na een poosje verdwenen de modeboetiekjes en restaurants die rechts en links van de boulevard lagen, ze maakten plaats voor meubelzaken en speciaalzaken voor sanitair, en vervolgens hielden ook deze winkels op en vervolgde ik mijn eenzame weg door de regen langs stenen voorgevels van grote zandkleurige huizen die het oog weinig afleiding boden en mijn chaotische gedachten en gevoelens met een stoïcijnse kalmte het hoofd boden.

Aan het eind van de boulevard die uitkomt op de Quai d'Orsay boog ik naar rechts af en stak ik de Seine over richting het Place de la Concorde. Als een donkere wijsvinger rees de obelisk in het midden van het plein op en ik had het gevoel alsof hij in zijn Egyptische verhevenheid niets te maken had met de vele kleine blikken auto's die gehaast om hem heen cirkelden.

Als je ongelukkig bent zie je helemaal niets meer en wordt de hele wereld onbetekenend, of je ziet de dingen juist extreem duidelijk en alles krijgt ineens een betekenis. Zelfs doodgewone dingen, zoals een verkeerslicht dat van rood op groen springt, kunnen bepalen of je naar rechts of naar links gaat.

En zo wandelde ik enkele minuten later door de Tuilerieën; een kleine droevige gestalte onder een gestippelde paraplu die zich langzaam en met lichte op- en neergaande bewegingen door het leeg geveegde park bewoog; die het park in de richting van het Louvre verliet, bij het vallen van de schemering langs de rechteroever van de Seine dwaalde, voorbij het Île de la Cité, langs de Notre-Dame, langs de lichten van de stad die geleidelijk aan sprongen; tot ze uiteindelijk op de kleine Pont Louis-Philippe die naar het Île Saint-Louis leidt stil bleef staan.